

Ny Konsumentköplag den 1 maj 2022

Regeringen har i januari 2022 överlämnat proposition till riksdagen med förslag på en ny konsumentköplag. Enligt regeringen är förslaget det största som hänt på det konsumenträttsliga området på 15-20 år och det finns onekligen många intressanta nyheter. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 maj 2022. Det är alltså hög tid att börja förbereda sig.

Konsumentköplagen är den tvingande lagstiftning som gäller när en köpare av varor och produkter är konsument. Att en lagbestämmelse är tvingande innebär att parter kan avtala om villkor som är bättre för konsumenten än vad som anges i bestämmelsen. Villkor som är sämre för konsumenten jämfört med lagbestämmelserna är däremot utan verkan och istället gäller vad som anges i lagen.

Konsumentköplagen gäller även för när köpet innefattar installation eller montering av varan. Om det är fråga om större monterings- eller installationstjänster kan det däremot bli aktuellt att istället tillämpa konsumenttjänstlagen. Detsamma gäller om det rör sig om småhusentreprenader. Vilken av lagarna som blir tillämplig beror på om det är varan eller tjänsten som utgör den övervägande delen av åtagandet, samt om det krävs särskild fackkunskap.

1.1. En ny konsumentköplag för en digital verklighet

1.1.1. En stor nyhet i konsumentköplagen är anpassningen till dagens digitaliserade konsumentmarknader. Att handla på nätet och över nationsgränserna har blivit allt vanligare. Nya digitala produkter utvecklas ständigt som konsumenter kan strömma eller ladda ned. Dessa digitala produkter kan också integreras med eller kopplas till andra varor. Den nya konsumentköplagens syfte är bl.a. att anpassa regelverket till dessa förändrade konsumtionsvanor och lagen kommer därför att omfatta även digitalt innehåll och digitala tjänster. Exempel på avtal som lagen kommer att omfatta är när en konsument, genom nedladdning eller direktuppspelning, får åtkomst till datorprogram, musik, ljudfiler, dataspel, applikationer, videor eller texter. I den nya lagen finns också bestämmelser om att all behandling av personuppgifter ska ske i enlighet med gällande dataskyddsregler.

1.1.2. Det kommer också att införas bestämmelser om att säljare ska säkerställa att konsumenten får information om och tillhandahålls de uppdateringar som är nödvändiga för att upprätthålla avtalsenligheten hos en vara med digitala delar. Om det inte sker ska varan anses felaktig.

Utöver de digitala anpassningarna finns det flera intressanta nyheter om fel och felansvar som är av särskilt intresse för medlemsföretagen i TMF.

1.2. 6 månader blir 2 år

- 1.2.1. Det är konsumenten som ska bevisa att det är fel på en vara. Säljaren ansvarar endast för fel som är ursprungliga, dvs. fanns redan från början, och som utgångspunkt behöver konsumenten även visa att det är fråga om ett sådant fel. Annat gäller om en garanti har avtalats. I den nuvarande konsumentköplagen finns inte någon automatisk garanti utan garanti måste avtalas separat. Det finns däremot en bestämmelse om omvänd bevisbörda under sex månader. Bestämmelsen är utformad som en presumptionsregel. Det innebär att om felet på varan visar sig under den första tiden efter leveransen presumeras det vara både ett fel och ett ursprungligt fel, om inte säljaren visar att det förhåller sig annorlunda. Bestämmelsen innebär en bevislättning för köparen eftersom bevisbördan placeras på säljaren.
- 1.2.2. I den nya lagen utökas tidsperioden för presumptionsregeln från sex månader till två år.
- 1.2.3. Det innebär att ett fel som visar sig inom två år efter det att varan avlämnades, ska anses vara ett fel som säljaren svarar för, om inte säljaren visar något annat eller detta är oförenligt med varans eller felets art.

1.3. Skärpt ansvar för installationsanvisningar

- 1.3.1. Sedan tidigare gäller att en vara ska anses felaktig om den på grund av brister i installationen inte överensstämmer med avtalet eller vad köparen kunnat fordra. En förutsättning för ansvar enligt nuvarande lagstiftning är att säljaren åtagit sig att installera varan och att installationen utförts av säljaren eller av någon som säljaren anlitat.
- 1.3.2. I den nya lagen tydliggörs och skärps ansvaret för installationsanvisningar. Säljaren kommer framöver att ansvara även för fel som beror på installation som konsumenten har utfört, själv eller genom någon som konsumenten anlitat, om den bristande installationen beror på anvisningar som säljaren har tillhandahållit. Det finns alltså all anledning att se och över kvalitetssäkra sina montage- och installationsanvisningar.

1.4. Direktansvar och tvingande bestämmelser för tillverkare när konsument är slutkund

- 1.4.1. Lagbestämmelserna i konsumentköplagen reglerar i första hand vad som gäller i avtalsförhållandet mellan konsument och säljare av en produkt. Det är emellertid inte alltid säljaren som tillverkar varan, utan säljaren kan i sin tur köpa in varan från en tillverkande tredje part. I den nya lagen finns emellertid bestämmelser som anger att konsumenten har rätt att även vända sig direkt till tillverkaren av en produkt, när tillverkaren har lämnat en garanti eller liknande utfästelse.

- 1.4.2. Med tillverkare menas den som tillverkar varor eller importerar varor till EU eller den som uppger sig vara tillverkare genom att sätta sitt namn, varumärke eller annat eget kännetecken på varorna.
- 1.4.3. Framöver kommer det alltså att finnas en lagstadgad möjlighet för konsument att ”hoppa i avtalskedjan” och vända sig direkt till tillverkaren av en produkt, trots att något avtalsförhållande dem emellan inte föreligger. Utgångspunkten i sådana situationer är att tillverkaren svarar för det som angivits i garantin och som utgångspunkt på det sätt som där angivits. Om tillverkaren har åtagit sig att svara för varans hållbarhet under viss tid – vilket är mycket vanligt förekommande i branschen – gäller dessutom att konsumenten har rätt att kräva att tillverkaren avhjälpel felet eller företar omleverans.
- 1.4.4. Det innebär att konsumentlagens tvingande bestämmelser om felpåföljder kommer att vara tillgängliga för konsumenten även gentemot tillverkaren, när denne har åtagit sig att svara för varans hållbarhet under en viss tid. Konsumenten har då rätt att kräva att tillverkaren avhjälpel felet eller företar omleverans. I dessa fall kan tillverkaren alltså inte utforma garantin helt fritt. Även om garantin inte i sig inte skulle ange någon rätt till avhjälpande eller omleverans kommer dessa felpåföljder ändå att ingå i garantiåtagandet i förhållande till konsumenten.
- 1.4.5. Alltjämt gäller att garanti ska avtalas. Bestämmelserna anger vad som gäller när det finns avtalat garantiåtagande.

Den nya lagen innehåller också några efterlängtade förtydliganden.

1.5. Förtydligande om avhjälpande och omleverans

- 1.5.1. En inte ovanlig missuppfattning är att en konsument kan välja mellan olika felpåföljder. I den nya lagen rästar lagstiftaren ut eventuella frågetecken och klargör att avhjälpande och omleverans är de primära påföljderna vid fel av normalgraden, dvs. vid fel som inte är av allvarligt slag. Vid fel av normalgraden är en konsument alltså inte direkt berättigad till prisavdrag eller hävning utan ska i första hand ge säljaren en möjlighet att försöka återställa varan till avtalsenligt skick. Ett återställande rymmer både avhjälpande (reparation) och omleverans.
- 1.5.2. I vissa fall kan säljaren däremot ha rätt att reglera ett fel genom prisavdrag istället för genom reparation eller omleverans. Så kan vara fallet om både avhjälpande och omleverans är omöjligt eller om de skulle medföra oproportionella kostnader. Det förhållande att en vara befinner sig på en annan plats än den från vilken den ursprungligen levererades kan leda till oproportionella kostnader. I sådana situationer kan det istället bli aktuellt med prisavdrag.

1.6. Förtydligande vid fel på endast en del av de levererade varorna

- 1.6.1. Ytterligare en oklarhet som får sin lösning i den nya lagen är vad som ska gälla när det föreligger fel på endast en del av de levererade varorna. Exempel på en sådan situation är när flera produkter ingår i en leverans och några är avtalsenliga (felfria) medan andra produkter är behäftade med fel. Några regler om vad som då ska gälla har inte tidigare funnits i konsumentköplagen. Nu införs en bestämmelse som påminner om vad som gäller enligt ABM 07 p. 23. Bestämmelsen i den nya lagen anger som utgångspunkt att hävningsrätten bara omfattar de delar som är felaktiga. Hävning av de ytterligare, felfria, varorna får ske endast om det inte skäligen kan begäras att konsumenten behåller de avtalsenliga delarna.

1.7. Vad händer nu?

- 1.7.1. Den nya konsumentköplagen kommer med all sannolikhet att träda ikraft som planerat den 1 maj 2022. Det som ska bli intressant att följa framöver är vilka följdverkningar lagbestämmelserna kommer att få på branschens avtal, exempelvis för AA 12.

2022-02-16

MADELEINE SIFVERT
ADVOKAT, PARTNER
WALTHON ADVOKATER